

Citation:

C.C. de Bruin, Levensbericht J. Smit, in:
Jaarboek, 1983, Amsterdam, pp. 189-196

Herdenking van

Jacob Smit

(24 maart 1908 – 29 september 1982)

door C.C. de Bruin

Op de 29ste september 1982 kwam er een plotseling einde aan het leven van Dr. Jacob Smit, „emeritus professor of Dutch and Germanic Philology in the University of Melbourne.” De boog van zijn leven overspande een tijdsduur van 74 jaar. Op 24 maart 1908 geboren te Lekkerkerk en getogen te Nijkerk op de Veluwe ontving hij middelbaar onderwijs aan de rijks-hogere-burgerschool te Amersfoort. De jonge Jaap Smit onderscheidde zich door een tweezijdige begaafdheid; zowel in de exacte als in de literair-historische vakken bewoog hij zich, naar al spoedig bleek, met groot gemak. De voorkeur voor laatstgenoemde disciplines leidde hem naar de universiteit van Utrecht waar hij van 1925 tot 1931 nederlandse taal- en letterkunde en geschiedenis studeerde terwijl hij zich na zijn kandidaatsexamen tevens toelegde op de studie van het oudnoors, het keltisch en de vergelijkende grammatica van de indo-europese talen. De veelzijdigheid die hij later zou ontplooien, was hem toen reeds eigen. Nadat hij zijn academische studiën op loffelijke wijze had beëindigd, werd hij in 1932 leraar bij het middelbaar onderwijs te Goes en trad hij in 1934 in het huwelijk met Martha Hendrika Frijda. In 1937 promoveerde hij te Utrecht cum laude op een proefschrift met de titel Bijdrage tot de kennis van Potgieters stijl. Gedurende de oorlogsjaren maakte hij te Zwolle waarheen hij inmiddels, in 1939, was overgeplaatst, met de zijnen een tijd vol tribulatiën door. Toen de universiteit van Melbourne in 1947 aan haar „School of Germanic Languages” een „lectureship in Dutch” had ingesteld, richtte zij tot Smit het verzoek deze functie te bekleden. Hij besloot op het aanbod in te gaan, wel-bewust dat hij hiermee een beslissing nam die van diep-insnijdende betekenis voor zijn leven en loopbaan zou zijn. In 1948 vertrok hij met zijn gezin naar Melbourne waar hij aan het begin van het academische jaar, in februari 1949, zijn werkzaamheden als „lecturer” aanving. In 1951 bevorderd tot „senior lecturer” bouwde hij aldaar een sectie voor de studie van het Nederlands op die in het moederland al spoedig wegens haar activiteiten en gehalte gerekend werd tot de beste extramurale secties van de studie in de nederlandse taal en letterkunde. Onder zijn leiding nam het aantal studenten gaandeweg toe. Met zijn medewerker en latere collega proximus Rein Meijer schreef hij een „Dutch grammar and reader” welk boek nog steeds in de angelsaksische wereld in gebruik is. Aan zijn bemoeienissen was het te danken dat Nederlands een keuzevak voor „higher school certificate” werd. Door zijn toedoen werden alom in Australië nederlandse curricula gegeven. Bovendien spande hij er zich voor in, australische studenten een beurs van de nederlandse regering te bezorgen waardoor zij in staat gesteld werden zich gedurende enige tijd vertrouwd te maken met de taal en cultuur van ons land. Zijn

belangstelling voor de linguïstiek manifesteerde zich in zijn bevordering van de studie van australische inheemse talen en onderzoek van het taalgebruik van nederlandse immigranten en hun kinderen. In de kring der hollandse immigranten was hij een geziene figuur en vervulde hij gedurende lange tijd het erevoorzitterschap. Zelf muzikaal begaafd spande hij zich in om in zijn tweede vaderland interesse voor de hendaagse nederlandse muziek te wekken.

In het jaar 1950 werd hij benoemd tot correspondent van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. In de Australasian Humanities Research Council, de latere australische Academy, speelde hij een rol van betekenis en had hij zitting in verscheidene commissies. Als een der oprichters van de Journal of the Australasian Universities Modern Languages Association schreef hij voor dit blad regelmatig bijdragen.

Het is geen wonder dat de docent en wetenschapsbeoefenaar Jacob Smit, die geleidelijk, ongezoekt en ongewild, zonder enigerlei officiële opdracht, het werk was gaan verrichten van een cultureel ambassadeur, waardering vond. De universiteit van Melbourne erkende zijn verdiensten door, met steun van de nederlandse regering, te bevorderen dat hij, tot zijn niet geringe voldoening, in 1965 „a Personal Chair in Dutch and Germanic Philology” kon bezetten. Zijn leeropdracht hield in dat hij ook de colleges Gotisch voor zijn rekening nam.

Legde Smit eer in met de wijze waarop hij aan het andere einde van de wereld onze beschaving vertegenwoordigde, daarnaast bleef hij een actief beoefenaar van de vakwetenschap die hem lief was. Reeds vóór zijn vertrek naar Australië had hij blijk gegeven van zijn belangstelling voor verschillende sectoren van zijn studieterrain. Als leraar verleende hij zijn medewerking aan een op nieuwe leest geschoeide handleiding voor het moedertaalonderwijs. Er verschenen van zijn hand enige artikelen waarin hij literair- en taaltheoretische onderwerpen behandelde. Zijn aandacht spitste zich meer en meer toe op literair-stilistisch onderzoek.

In zijn dissertatie paste hij moderne onderzoeksmethoden toe op de stijl van Potgieter. Een half jaar studieverlof besteedde hij aan de voltooiing van een monografie over het leven en werk van Potgieter. In dit werk zocht hij naar de samenhang tussen „vent en vorm” en analyseerde hij scherpzinnig de karakterstructuur van Potgieter en haar verstrengeling met zijn werk. Het boek vond bij de meeste recensenten een gunstig onthaal; enkele beoordelaars oefenden detailkritiek uit. Van Australië uit verleende hij zijn medewerking aan de heruitgave van Den Bloemhof van de Nederlantsche jeught, een vroeg-zeventiende-eeuws liedboek. In 1957 publiceerde hij in de Mededelingen der Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen een belangwekkende bijdrage over De kosmische zelfvergroting van de dichter bij Bilderdijk, Perk en Marsman. Het waterdragerswerk van de uitgave van literaire teksten ging hij niet uit de weg. Zo bezorgde en annoteerde hij edities van Potgieters Onderweg in den Regen (1958) en Florence (1960). Geruime tijd legde hij zich met de volle inzet van zijn geest- en werkkracht toe op de publikatie van de volledige briefwisseling tussen Potgieter en Busken Huet (1972). Hoewel de transcriptie en annotatie van de soms moeilijk leesbare manuscripten hem weinig inspanning kostten, ondervond hij een enkele maal welkome hulp van anderen. Met gepaste trots placht hij te vertellen hoe mevrouw Smit, niet gehinderd door enigerlei bedrijfs- of leesblindheid – zij had een studie in de tandheelkunde voltooid – gesteund door haar intuïtie en intelligentie, meer dan eens moeiteloos de goede

oplossing van een crux aan de hand deed. De voorbeeldige brievenuitgave die enige jaren van zijn werkzame leven in beslag heeft genomen, was bedoeld als grondslag voor verder onderzoek.

Het heeft er de schijn van dat Smit in het bijzonder door schrijvers die de naam hebben moeilijke auteurs te zijn, werd geboeid. In werkelijkheid was het niet zozeer hun geringe toegankelijkheid die hem intrigeerde – de opheldering ook van de meest ondoorzichtige passages of woorden kostte hem veelal weinig moeite – als wel het feit dat hij te maken kreeg met persoonlijkheden met uitgesproken karaktertrekken en hiermee verband houdende literair-stilistische „eigenheden.” Door te dringen tot de kern van hun wezen was voor hem, toegerust als hij was met een rijke belezeneheid, verfijnde smaak en vermogen tot kritische ontleding, een opdracht, hierin bestaande dat recht gedaan moest worden aan de betekenis van enige dragers van onze cultuur die naar zijn mening tot nog toe niet ten volle waren begrepen.

Behalve Potgieter was er nog een andere schrijver die hem om zijn veelzijdigheid en kunstenaarschap boeide, in wie hij trekken van het genie meende te ontwaren, en tot wie hij zich nog meer aangetrokken gevoelde dan tot de negentiende-eeuwer. Die auteur was Constantijn Huygens. Zijn voorkeur was het gevolg van wat ik een wetenschappelijke jeugdliefde zou willen noemen. Als student maakte hij tijdens een hoorcollege kennis met Huygens' gedicht *Daghwerck* en hield hij in de besloten kring van literair-geïnteresseerde commilitones een voordracht over diens nederlandse bewerking van enkele gedichten van John Donne. Korte tijd na zijn aankomst in Melbourne leverde hij een bijdrage aan de bundel *Studies in Language and Literature* (1950), aangeboden aan zijn ambtsvoorganger, de vlaming A. Lodewijckx, te gelegenheid van diens 75ste verjaardag. Dit beknopte artikel dat handelt „Over Constantijn Huygens”, gaf de richting aan die zijn latere Huygens-studiën zouden uitgaan. Hij plaatst hier het werk van de dichter in zijn europese context en onderzoekt de oorspronkelijkheid die Huygens aan de dag legt ondanks wendingen en gedachten die hij gemeen heeft met eigentijdse of oudere auteurs. Huygens was, zo betoogt hij, geen navolger of nabootser maar hij bleef ook als literator zichzelf.

Voortgaande op de ingeslagen weg publiceerde hij in 1966 een boek met de weinig opvallende, bescheiden titel *Driemaal Huygens*, de vrucht van breed opgezette research en intense inleving in een drietal gedichten van de jonge Huygens. Tot nog toe was diens poëzie om begrijpelijke redenen veelal voorwerp geweest van filologisch onderzoek. Dat zijn oeuvre verweven was met de europese literatuur van die tijd en een eigen plaats innam in de toenmalige *respublica litteraria* was in de tijd waarin Smit schreef, een algemeen bekend maar weinig onderzocht factum. Enkele tekstuitgevers en anglisten hadden op dit gebied, maar dan incidenteel, reeds verdienstelijk voorbereidend werk verricht. Smit was een der eersten die in zijn baanbrekende studie het geheel van Huygens' poëtisch werk plaatste in het brede perspectief dat de vergelijkende literatuurwetenschap biedt. Hiermee stootte hij enige dicht gebleven luiken open en voegde hij aan de Huygens-studie een nieuwe dimensie toe. De resultaten van comparatistisch verricht genre-onderzoek en de aanrakingspunten van Huygens' werk met de neo-latijnse letterkunde worden belicht en wat van niet minder gewicht is: Smit toont het onlosmakelijke aan van de band die de poëzie-schepper met zijn werk verbindt. De puntige formuleringen en trefzekere karakteristieken maken de lectuur van dit in een persoonlijke stijl geschreven boek van Smit tot een genoegen. Door enige provocerende uitspraken en kritische opmer-

kingen lokte Smit echter ook tegenspraak uit en zette hij een discussie in beweging die ook nu nog niet tot rust is gekomen.

Het was geen wonder dat hem het verzoek bereikte in een populair-wetenschappelijke biografie het leven en werk van Huygens te beschrijven. Als steeds te werk gaand volgens een omljnd plan, met een vast doel voor ogen, trok hij voor de uitwerking 5 jaar uit. In de tweede jaargang van het tijdschrift *New Found Land* (1982) schreef hij, in een van zijn laatste publikaties, dat een wetenschappelijke biografie van de homo universalis die Constantijn Huygens was, een geleerden-leven van 40 jaar zou vergen. In de levensbeschrijving, bestemd voor de „general reader”, beperkt hij zich welbewust tot een behandeling in chronologische volgorde van feiten uit Huygens' levensloop in hun samenhang met de „grootmeester van woord- en snarenspeel” zoals hij hem in de ondertitel noemt. Hij doet dat aan de hand van de autobiografische gegevens die de dichter-diplomaat zowel in zijn persoonlijke, ambtelijke en wetenschappelijke bescheiden als in zijn gedichten overvloedig had verstrekt. Wie evenals de maker van dit levensbericht, het voorrecht gehad heeft, met Jaap Smit, tijdens een van zijn verloven in het vaderland, wandelend op de boomrijke wal van een leidse buitensingel of door een laan in „het deftige dorp” in de nabijheid van Utrecht, hem hardop te horen denken, het voor en tegen van zijn vermoedens wikkend en wegend en bedachtzaam zijn gedachten formulerend, was de stille getuige van het ontstaan van een paragraaf uit het werk dat zijn geest toen bezig hield. Ik haast mij hieraan toe te voegen dat Jaap Smit geenszins een in monologen sprekend gespreksgeenoot was. Hij verstond de kunst aandachtig naar de ander te luisteren en stond open voor een dialoog waarin zijn wijsheid en milde humor alles verre hielden wat naar banaliteit zweemde.

Dat hij bovenal Huygens waardeerde, is hieruit te verklaren dat hij in zichzelf trekken aanwezig wist die hij ook in de veelzijdige dichter-geleerde opmerkte. Huygens' talenten als dichter en musicus hadden de intense aandacht van zijn levensbeschrijver die gepassioneerd was door de drang naar literatuurstudie, een man die af en toe zelf poëzie schreef en bovendien een niet onverdienstelijk beoefenaar van instrumentale muziek was. In de bondigheid van Huygens' stijl vond hij iets terug van het geserreerde van zijn eigen uitdrukkingwijze. Huygens' belangstelling voor de vorderingen van de natuurwetenschappen en plastische kunsten vond begrip bij de literatuur- en stijlhistoricus wiens aanleg voor de stellige wetenschappen door zijn levensgang weliswaar niet was ontwikkeld maar evenmin was gedoofd. Zelf teboeksteller van dagboekfragmenten en geoefend schrijver van brieven las hij met begrip en invoelingsvermogen Huygens' journaal en correspondentie. De gegeven schets van de eigenschappen die beiden gemeenschappelijk hadden, wil allerminst suggereren dat Smit zich met Huygens wilde identificeren. Het zou verre van hem geweest zijn aan enigerlei neiging tot vereenzelviging toe te geven maar hij zou niet de opvatting weersproken hebben dat een bepaalde congenialiteit met de dichter in hem aanwezig was en dat dit affiniteitsbesef een inspiratiebron voor zijn Huygensstudie geweest is.

Men kan zich afvragen hoe een geleerde die op een zo ver afgelegen post werkzaam was, het waagde en kans zag een oeuvre tot stand te brengen dat zo zeer vervlochten was met de cultuur van zijn land van herkomst. Had Smit zich e.g. toegelegd op taaltheoretisch onderzoek – blijkens enige studiën uit zijn nederlandse tijd

beschikte hij hiertoe over de capaciteiten – dan had hij zich in de engelse taal kunnen wenden tot een wereldwijd publiek van vakgenoten en was hij niet aangewezen geweest op vaderlandse bronnen en op een kring van nederlands-lezende geïnteresseerden. Desondanks bleef hij volharden in de behandeling van de stoffen die hem van de aanvang af hadden gepakt. In weerwil van de ongunst der voorwaarden waaronder hij leefde, verrichtte hij, naast zijn arbeid als docent en cultuur-ambassadeur, een respectabele hoeveelheid wetenschappelijk werk. Dat hij hiertoe in staat was, is toe te schrijven aan een samenstel van factoren. Allereerst werd hij gestuwd door de drang van de geboren wetenschapsbeoefenaar die niet rust voor hij de waarheid op het spoor komt. Een tweede factor, van niet minder gewicht dan de eerste, was zijn gave om volgens een vooropgezet plan te werk te gaan en zijn tijd doelmatig in te delen. Was hij in Nederland of Engeland, dan besteedde hij zijn verlof aan het hernemen van contacten met vakgenoten, het plegen van overleg met hoofden van departementale bureaus en aan het bezoeken van bibliotheken en handschriftencollecties. Hij placht te zeggen dat wie zich met onderwerpen als de zijne onledig hield, niet in Australië zou moeten wonen maar ergens aan de spoorlijn die Amsterdam met Brussel verbindt; aan deze route zijn de plaatsen te vinden met de rijkste boekeries en verzamelingen. Er is nog een derde reden die hem bewoog met vastberadenheid door te gaan, een motief dat in nauw verband staat met zijn reactie op de ontvangst die zijn geschriften ten deel viel. Maakte hij in de dagelijkse omgang op de meesten met wie hij in aanraking kwam, de indruk de onverstoortbaarheid zelve te zijn, zij die hem beter kenden – wij hebben het zo juist gezien – wisten dat onder deze uiterlijke rust een temperamentvolle aard schuilging die zich in het bijzonder manifesteerde in een intense persoonlijke betrokkenheid bij zijn werk en in een even sterke gevoeligheid voor de beoordeling hiervan. Hij behoorde nu eenmaal niet tot de categorie van gelukkig te prijzen auteurs die negatieve oordeelvellingen, die voortspruiten uit oppervlakkige kennisneming of vertekende beeldvorming, in volle gemoedsrust naast zich neerleggen. Zo erkentelijk als hij was voor opbouwende kritiek, zo levendig kon hij reageren op wat hij zag als ongerechtvaardigde, veelal apert-onjuiste aanmerkingen op de kinderen van zijn geest. De enigszins geïsoleerde positie waarin hij in Australië verkeerde, bood hem niet de kans de spanning die hem soms drukte, rechtstreeks te ontladen. Maar juist deze spanning wist hij om te vormen tot een drijfkracht die hem ertoe bracht dóór te gaan. Zij stuwde hem tot een des te doelbewuster zelfbevestiging; met opzet bezig ik hier de term die hij bij voorkeur gebruikte wanneer het ging om een zaak als deze. Zeker als hij was van zichzelf achtte hij het niet nodig zichzelf nog te „bewijzen” of „waar te maken”. Het stond voor hem onwrikbaar vast dat zijn werkwijze bij de beoefening van de wetenschap die hij diende, de enig juiste en betrouwbare was. Getrouw aan Erasmus', op Hieronymus en Augustinus teruggaande adagium „lege, cognosce, et iudica” las en onderzocht hij met aandacht de voor hem liggende teksten, vervolgens verwerkte hij het geschrevene in zijn geest, en ten slotte vormde hij hieruit zijn oordeel. Smit paste deze methode die geldigheid heeft voor alle tijden, toe in zijn gehele oeuvre. Het vertrouwen dat hij stelde in deze beproefde werkwijze, gaf hem de moed een derde uitnodiging voor het schrijven van een biografie te aanvaarden, ditmaal van Conrad Busken Huet. Ofschoon het leven en de werken van Potgieter's vriend al driemaal beschreven waren, en hij om uiteenlopende redenen – een van deze was de geringe sympathie die Smit voor Huet gevoelde – tegen deze taak opzag,

achtte hij het zijn plicht de opdracht te aanvaarden. In de eerste plaats omdat het ook naar zijn mening dringend nodig was de bestaande levensbeschrijvingen te vervangen door een bredere en dieper indringende behandeling, en in de tweede plaats omdat hij als Potgieter-biograaf en uitgever van de correspondentie van beide mannen nu eenmaal de aangewezen persoon was om de opdracht tot een goed einde te brengen. Het was hem niet vergund de triptiek van drie biografieën die hem voor ogen stond, vol te maken. Toen hij het werk ongeveer voor de helft had geschreven, ontviel de pen zijn schrijvende hand voorgoed.

Zoals gezegd legde Smit ten aanzien van het drietal auteurs in wier levensgang en oeuvre hij zich verdiept had, de grootste bewondering voor Constantijn Huygens aan de dag. Bij alle geestverwantschap waardoor hij zich met deze zeventiende-eeuwer verbonden wist, was er evenwel één belangrijke component in de psyche van de dichter waarmee de biograaf wiens humanistisch-vrijzinnige levens- en wereldbeschouwing een andere was dan die van Huygens, in zekere mate minder vertrouwd was. Ik bedoel Huygens' calvinistische geloofsovertuiging. Pijnlijke ervaringen, opgedaan in het nederveluwse stadje waar Smit was opgegroeid, in het bijzonder de voor zijn besef intolerante wijze waarop de orthodox-protestantse meerderheid van de bevolking in die tijd andersdenkenden soms bejegende, hadden kerven gekrast in het voor zulke indrukken uitermate kwetsbare gemoed van de jeugdige knaap. Het gevolg was dat hij het extreem-dogmatische van het massieve calvinisme vereenzelvigde met enghartige onverdraagzaamheid. Daaraan terugdenkend bestempelde hij deze modaliteit van het gereformeerd protestantisme die elke afwijking van eigen leer en leven veroordeelde, als „calvinistische terreur”. Hij kwam echter door zijn Huygens-studie in aanraking met een irenische calvinist die afkerig was van leerstellige haarkloverijen en wettische uitleg van de Schrift. Smit begreep goed dat bij Huygens van conformisme aan de heersende kerkelijke en politieke machten geen sprake was. Hij gaf er zich rekenschap van dat de geloofservaring van de dichter echt was, dat Huygens' religieuze poëzie voortgevloeid was uit de inspiratiebron van een oprechte vroomheid. Al strookte deze niet met zijn eigen levensbeschouwing, toch meende hij dat dit aspect van Huygens' veelzijdige geest voor hem geen beletsel behoefde te zijn althans de literaire betekenis van Huygens' psalmberijmingen en dichtelijke bewerking van de apostolische geloofsbelijdenis op haar juiste waarde te schatten. Kostte het hem enige moeite door te dringen tot de kern van Huygens' gebedsleven en ervaring tijdens de viering van het heilig avondmaal, er waren andere wegen waarlangs hij Huygens' poëzie die hierop betrekking had, dacht te kunnen benaderen. Hij was ervan overtuigd dat de man van de wereld die Huygens was, vertrouwd als hij was met de samenleving en cultuur van geheel West-Europa, een man die vrienden had onder katholieken en in eigen land onder remonstranten, een ruimhartiger calvinist was, met genuanceerder opvattingen en denkbeelden dan de vertegenwoordigers van het theologisch scherp omlinjnde calvinisme in ons land. De bijbels-humanistische opvoeding die Huygens had genoten en hem geschoold had in de H. Schrift en de antieke oudheid, had hem in aanraking gebracht met de denktrant en levenshouding van de Stoa. Ook bij hem openbaarde zich een streven te zoeken naar een synthese tussen christendom en Stoa voorzover het beginsel van het christelijk geloof zulk een verzoening toeliet. Calvijns commentaar bij Seneca's De clementia was Huygens wellicht niet onbekend; in elk geval was in zijn boekerij in

tweevoud een boek aanwezig met de titel „De christelijke Seneca”. Huygens kende overigens zijn Lipsius evengoed als zijn Seneca. Het neo-stoïcisme waarvan Huygens doortrokken was, sloeg voor het besef van Smit een brug naar het dieper verstaan van het geloofsleven van de dichter. De vorm van Huygens’ religieuze poëzie, haar verwevenheid met de westeuropese context, maakte het voor hem des te gemakkelijker toegang te verkrijgen tot deze voor hem esoterische wereld van gedachten en gevoelens. Desalniettemin bleef de consciëntieuze geest van Smit, ook na de voltooiing van zijn biografie, bezig met de vraag of hij de schrijver voor wie hij zulk een groot respect koesterde, in dit opzicht wel in voldoende mate recht had gedaan. De wijze waarop de hierop betrekking hebbende passages in zijn boek door een enkele criticus ontvangen waren, zette hem tot nadenken. Niet dat hij aan zichzelf begon te twijfelen. Integendeel, hij gevoelde slechts behoefte zich nauwkeurig reken-schap te geven van zijn positie in deze delicate aangelegenheid en hieromtrent helderheid te verschaffen.

Smit realiseerde zich gaandeweg meer en meer welke vér-strekkende gevolgen het vroeger genomen besluit, naar Australië te emigreren, voor hem bleek in te houden. De toen gevallen beslissing kreeg op den duur iets onherroepelijks, ja het had de schijn alsof hij, achteraf gezien, bepaalde schepen achter zich verbrand had. Ik wil niet spreken van een tragisch dilemma waarvoor de wisseling van het lot hem geplaatst zou hebben: enerzijds de onverbreekelijke trouw aan zijn gezin dat in de loop der jaren in Australië was vastgeworteld, anderzijds zijn gehechtheid aan de beschaving van het verre vaderland. Metterdaad heeft hij bewezen dat het eerste voor hem vanzelfsprekend prevaleerde en dat hij de kunst verstond, ondanks de belemmeringen die hij ondervond, de contacten met zijn land van herkomst in stand te houden. Daarvoor was geen inspanning hem te veel.

Nauwelijks kon Smit, toen hij in 1948 naar Australië vertrok, in de tijd van langzaam herstel en aarzelende vernieuwing na de tweede wereldoorlog, bevroeden hoe zich de zaken in ons land zouden ontwikkelen. Telkens wanneer hij hier gedurende langere of kortere tijd verbleef, bespeurde hij, meer nog dan door correspondentie – altoos zag hij verlangend uit naar brieven uit Nederland – of door informatie via allerhande publiciteitsmedia, hoe ten gevolge van de welvaartseuforie die in de jaren zestig en zeventig onze samenleving overspoelde, aan het universitaire onderwijs en onderzoek meer kansen werden geboden dan ooit voordien het geval was geweest. De enorme toename van het aantal studenten hield gelijke tred met de instelling van een groeiend aantal universitaire posten en leerstoelen. Het sprak vanzelf dat, bij de waarneming van deze onstuimige groei, zijn gedachten zich vermenigvuldigden, dat opnieuw een vraag bij hem opkwam waarop het antwoord uitbleef, mogelijk zelfs een verwachting die niet in vervulling kon gaan....

Met Smit is een markante persoonlijkheid heengegaan die door de vastheid van zijn karakter gehoor had gegeven aan Huygens’, door hem graag geciteerde opdracht: „Derft wesen die ghij zijt”, een mens wie niets menselijks vreemd was, een onafhankelijke geest die onverbloemd voor zijn eigen zienswijze uitkwam, een erudiet geleerde die nieuwe wegen insloeg en onvermoede uitzichten opende. Hollander in hart en nieren, heeft hij zich niet willen laten naturaliseren tot australiër. Een van zijn vrienden die bij het betonen van de laatste eer aan de overledene met vele andere leden van de nederlandse gemeenschap aanwezig was, vermeldt in zijn beknopt ver-

slag van de bijeenkomst dat de rouwplechtigheid besloten werd met het Wilhelmus. De klanken en woorden van onze nationale hymne die bij die gelegenheid in den vreemde weerklonk, moeten op treffende wijze uitdrukking gegeven hebben aan de gevoelens van allen die toen afscheid namen van een man die, bene meritis de patria, tot het laatst toe verknocht was gebleven aan de taal en cultuur van zijn geboorteland.